

MENETELMIÄ RIKOSASIOIDEN PUHEEKSIOTTOON

Väkivallasta perheessä saa puhua

Toimintaa tukee:
Verksamheten stöds av:

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

riku.fi

RIKU
RIKOSUHRIPÄIVYSTYS
BROTTSOFFERJOURN

VÄKIVALLASTA PERHEESSÄ SAA PUHUA

- Katso täältä video aiheesta <https://youtu.be/xMxOsNSEvQA>

MISTÄ ON KYSE?

- Perheväkivalta on aihe, josta harvoin puhutaan
- Faktaa on, että perheväkivaltaa on olemassa ja on tärkeä tuntea ilmiö yleissivistyksen kannalta
- Aihetta käsitellään tässä esityksessä samalla tavalla kuin muitakin rikoksiin liittyviä aihealueita

WHO:N MÄÄRITELMÄ MITÄ VÄKIVALLALLA TARKOITETAAN

- Fyysisen voiman tai vallan tahallista käyttöä tai sillä uhkaamista
 - Joka kohdistuu itseensä tai toiseen ihmiseen tai ihmisryhmään tai yhteisöön
 - Voi johtaa kuolemaan, fyysisen tai psyykkisen vamman syntymiseen
 - Lapsen tai nuoren kehitys voi häiriintyä
 - Perustarpeet voivat jäädä tyydyttämättä

LÄHISUHDEVÄKIVALTA

Perheväkivalta

- Kaikki perheen sisällä tapahtuva, yhden perheenjäsenen toiseen kohdistama fyysinen, seksuaalinen tai psyykkinen väkivalta tai sen uhka.

Parisuhdeväkivalta

- Yksittäinen tai toistuva fyysisen, seksuaalisen tai emotionaalisen väkivallan teko, uhka tai muoto, joka ilmenee nykyisessä tai jo päättyneessä pari tai seurustelusuhteessa.

SEURUSTELUVÄKIVALTA

VÄKIVALLAN MUOTOJA

- Fyysinen väkivalta
 - Voi olla esimerkiksi lyömistä, tukistamista, kuristamista, potkimista, terä- tai ampuma-aseen käyttöä tai liikkumisen estämistä
- Henkinen väkivalta
 - Voi olla esimerkiksi pelottelua, väkivallalla uhkaamista, nöyryyttämistä, jatkuvaa vähättelyä, mustasukkaisuutta tai kontrollointia
- Seksuaalinen väkivalta
 - Voi olla esimerkiksi raiskaus tai sen yritys, painostaminen tai pakottaminen erilaisiin seksuaalisiin tekoihin tai epämiellyttävää koskettelua

- Taloudellinen väkivalta
 - On monenlaista kontrollointia kuten esimerkiksi rahan käytön kontrollointia, toisen rahojen käyttöä ilman lupaa tai rahan kiristämistä
- Uskonnollinen väkivalta
 - Voi olla esimerkiksi toisen uskonnon vähättelyä, painostamista uskontoon, syylistämistä, joka liittyy joko yksilöihin tai uskonnolliseen yhteisöön tai väkivallan oikeutusta uskonnollisiin ja aatteellisiin perustein
- Kemiallinen väkivalta
 - Voi olla esimerkiksi lääkkeiden tai päihteiden antamista, määrättyjen lääkkeiden antamatta jättäminen tai tarpeellista ruokavaliota ei noudateta tai lääkkeiden jättäminen huolimattomasti lasten saataville
- Rakenteellinen väkivalta
 - Hierarkkiset järjestelmät, alistaminen ja määräily toisen tunteista, tarpeista ja oikeuksista piittaamatta, säädökset ja normit, joissa ei oteta huomioon lapsen oikeutta kasvuun, suojeluun ja turvallisuuteen

ESIMERKKITAPPAUS

Nuori tulee chatiin puhumaan pahasta olostaan. Keskustelun edetessä nuori kertoo ettei välit toiseen vanhempaan ole hyvät. Hän kokee ettei vanhempi välitä hänestä. Nuori kertoo riitatilanteista, joissa vanhempi käy häneen käsiksi muun muassa tönimällä ja estämällä liikkumasta. Hänet on myös pari kertaa lukittu ulos kodista. Nuori ei tiedä mitä tehdä tilanteessa ja kenen puoleen kääntyä.

Chatissa todetaan, että on hienoa, kun nuori tulee puhumaan pahasta olostaan. Voi olla vaikea tunnistaa tilannetta kotona väkivallaksi. Meillä kaikilla on oikeus elää ympäristössä, jossa ei tarvitse pelätä.

On tärkeää hakea tilanteeseen apua, sillä tilanne täytyy saada muuttumaan. Chatissa keskustellaan vaihtoehdoista, mitä nuorella on. Nuori antaa omat yhteystietonsa ja sovitaan, että RIKUn työntekijä on yhteydessä nuoren paikkakunnan sosiaalityöntekijöihin.

VÄKIVALTA PERHEESSÄ

- Perheväkivalta on WHO:n määritelmän mukaan perheen jäsenten ja lähisuhteessa elävien välistä, joka on yleensä kodeissa tapahtuvaa väkivaltaa.
- Lapsen kaltoinkohtelu on kaikki ne vanhempien tai muiden aikuisten teot ja tekemättä jättämiset, jotka aiheuttavat vahinkoa.
 - Myös kuritusväkivalta on kaltoinkohtelua
- Väkivalta perheessä vaikuttaa kaikkiin perheenjäseniin
- Lapsi tai nuori ei ole syyllinen väkivaltaan tai vastuussa siitä

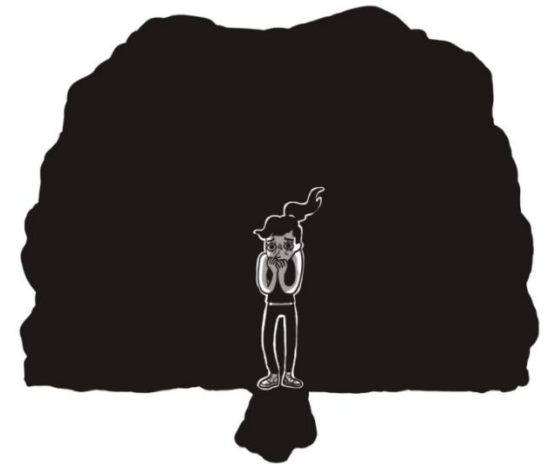
NUORISORIKOLLISUUSKYSelyn Tuloksia

(Nuorten rikoskäyttäytyminen ja uhrikokemukset 2016, Krime)

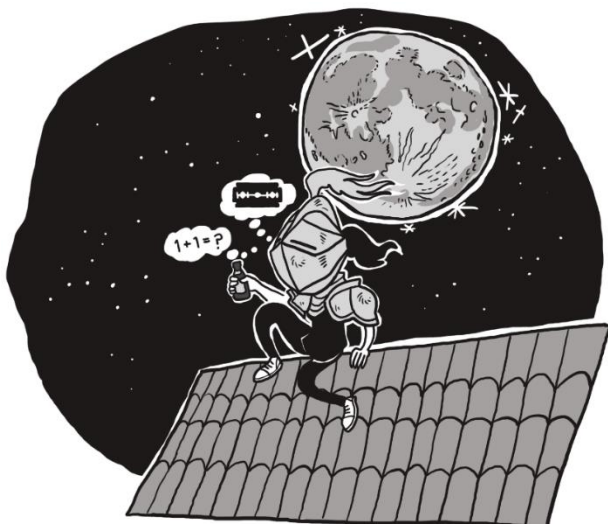
- Kyselyyn vastanneista nuorista 10% oli kokenut fyysistä väkivaltaa, jossa tekijä on käynyt kimppuun esimerkiksi lyömällä, potkimalla tai jotakin asetta käyttäen
- Nuorten kyselytutkimuksen mukaan vuonna 2016 nuorista 5% oli kokenut kuritusväkivaltaa vuoden aikana
 - Kuritusväkivallan kokeminen oli yleisempää tytöille (6%) kuin pojille (4%)
 - 48% tapauksista tekijänä on ollut useimmiten isä
 - 43% tapauksista tekijänä on ollut äiti
 - 8% tapauksista tekijänä on ollut isä- tai äitipuoli
- 35% nuorten kokemasta kuritusväkivallasta oli sellaista, josta oli tullut vähintään lievä fyysinen vamma kuten mustelma, haava tai ruhje

MIKSI ON VAIKEA PUHUA VÄKIVALLASTA?

- Väkivalta perheessä voi herättää pelkoa, häpeän ja syyllisyyden tunteita, joiden vuoksi on vaikea kertoa väkivallasta ja hakea apua.
 - Pelko omaa perhettä kohtaan, tuleeko minulle seurauksia?
 - Pelkoa siitä, mitä perheelle tapahtuu?
 - Joku aikuisista viedään pois. Joutuuko joku vankilaan?
 - Joku lapsista viedään. Erottaako lastensuojelu minut perheestä?
 - Jollekin käy jollain muulla tavalla huonosti. Kostaako väkivallan tekijä?
 - Mahdolliset tunteet siitä, että on itse syyllinen tapahtumiin
 - Miten muut reagoivat, jos kerron tilanteesta?

VÄKIVALLALLE ALTISTUMINEN

- Väkivallalle altistumista on monenlaista
 - Väkivallan näkeminen
 - Uhkailujen kuuleminen
 - Ruumiillisten vammojen näkeminen
 - Väkivallan kokeminen
- Väkivallan altistumisen vaikutuksen nuoreen
 - Voi vaarantaa perusterveyden ja hyvinvoinnin
 - Voi antaa väärän kuvan ristiriitatilanteiden selvittämisestä
 - Voi oppia, että väkivalta on hyväksytty tapa selvittää tilanteita

ESIMERKKITAPPAUS

Nuori tulee juttelemaan RIKUchattiin perheestään ja siitä kuinka häntä ahdistaa. Nuori kertoo kotona olevan vaikeaa eivätkä vanhemmat ole kiinnostuneita hänestä. Nuoren mukaan vanhemmat riitelevät koko ajan. Riitelyyn sisältyy paljon lyömistä, tönimistä ja repimistä.

Nuori kertoo itse välttelevänsä tilanteita lähtemällä pois kotoa, kun huomaa tilanteen kärjistyvän. Hänellä on kuitenkin huoli pikkuveljestään, joka joutuu näkemään riitelyä.

RIKUchatissa käydään eri vaihtoehtoja läpi ja nuori päätyy keskustelemaan tilanteesta tätinsä kanssa. Nuori antaa myös omat yhteystietonsa, jotta RIKUsta voidaan varmistaa asian eteneminen. Täti ja nuori ottavat yhteyttä sosiaalipalveluihin ja sieltä järjestyy apua ja tukea koko perheelle tilanteen ratkaisemiseksi.

MIKSI VÄKIVALTAAN PITÄÄ PUUTTUA?

- Väkivalta ei lopu itsestään vaan voi ajan kuluessa pahentua ja normalisoitua osaksi elämää
- Väkivalta perheessä ei ole yksityisasia
- Perheenjäsenillä voi olla liian suuri kynnys ottaa väkivalta puheeksi, jolloin siihen on hyvä jonkun muun puuttua
- Kaikilla on oikeus turvalliseen kotiin, lapsuuteen ja nuoruuteen.

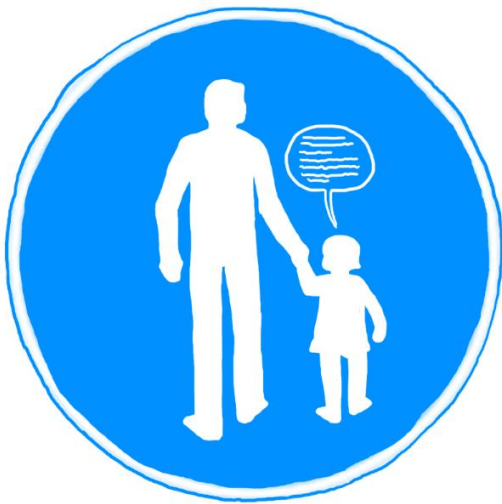

MITEN VOIT KAVERINA PUUTTUA PERHEESSÄ TAPAHTUVAAN VÄKIVALTAAN?

- Tärkeää on, että on kaverin tukena
- Voit kysyä väkivallasta suoraan kaverilta, sillä jo kysyminen kertoo, että väkivallasta saa ja voi puhua.
 - Vaikeneminen ei lopeta väkivaltaa
- Jos kaveri ei halua kertoa mahdollisesta väkivallasta, tuo esille, että olet hänen tukena ja kuuntelet tarvittaessa
- Jos tilanne on vakava, on tärkeä kertoa asiasta jollekin luotettavalle aikuiselle tai hätätilanteessa soittaa hätänumeroon 112

MILLAISTA APUA VOI SAADA?

- Lastensuojelu
 - Erilaisia perhettä tukevia toimia
- Poliisi
 - Poliisin tehtävä on taata turvallisuus ja auttaa hätätilanteessa
- Terveystenhuolto
 - Esimerkiksi keskusteluapu
- Turvakodit
 - Mahdollinen paikka mihin voi mennä hätätilanteessa
- Nuorisopalvelut
 - Esimerkiksi nuorten talot kuten tyttöjen ja poikien talot, nuorisotilat sekä nuorten illat

MITEN LASTENSUOJELU VOI AUTTAA?

- Väkivallasta irtautuminen ja toipuminen vaativat usein ulkopuolista ja ammatillista apua.
- Lastensuojelun tavoitteena on ehkäistä ongelmien syntymistä ja pahenemista.
 - Tarkoituksena on tukea alle 18-vuotiaita sekä heidän koko perhettä ja lähipiiriään
- Lastensuojelu kartoittaa yhdessä perheen kanssa tilanteen ja tekee päätökset tarvittavista tukitoimista
- Perhettä autetaan niin kauan kuin on tarpeen.
- Tukitoimia on erilaisia kuten esimerkiksi siivous- ja muita käytännön apuja, tukihenkilö tai tukiperhe, joiden kanssa tehdä itselleen mukavia asioita, perheen virkistystoiminta kuten retket ja leirit
 - Viimeisenä keinona, kun muu apu ei auta, voidaan hyödyntää sijaishuoltoa, joka toimii yhteistyössä koko perheen kanssa

MIKÄ RIKOSUHRIPÄIVYSTYS (RIKU) ON?

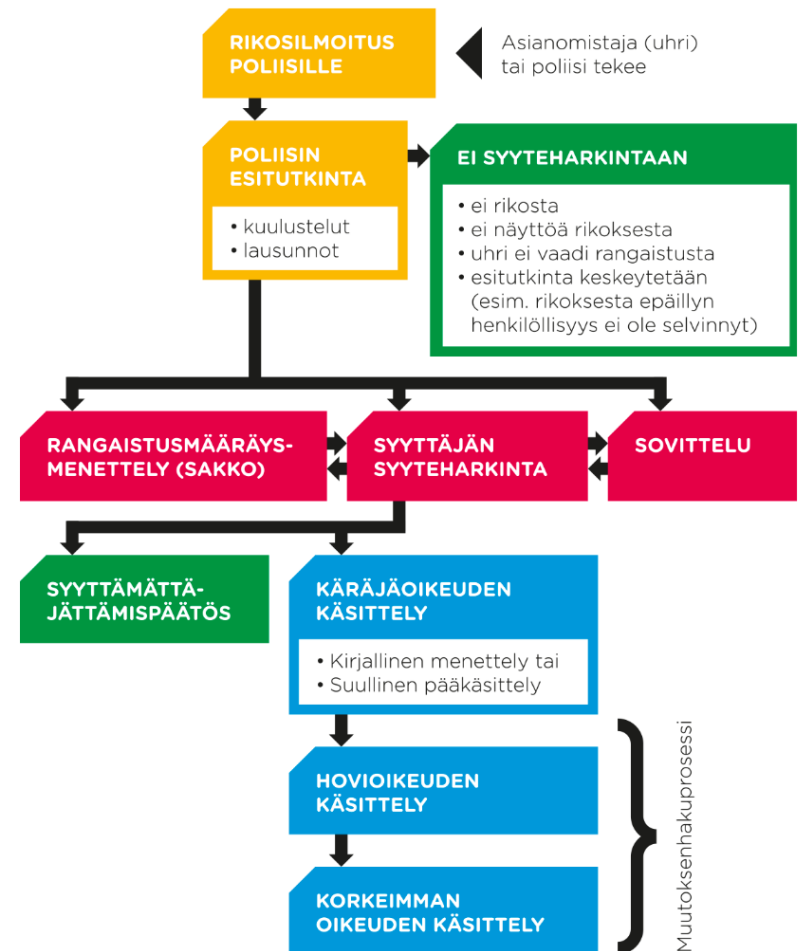
- Tarkoitettu rikoksen uhreille, heidän läheisilleen ja rikosasiassa todistaville
 - Tukea ja neuvoa rikosasioissa maksutta
- Nuorille suunnatut omat nettisivut www.riku.fi/nuoret
- RIKUchat, auki arkisin 9.00-15.00 sekä maanantai iltaisin 17.00-19.00
 - Tukea ja neuvoa matalalla kynnyksellä
 - Mahdollisuus kysyä rikosuhriasioihin liittyviä asioita
 - Halutessaan nimettömästi
 - RIKUn tavoittaa myös Twitteristä, Facebookista, Instagramista ja Help.Some - mobiilisovelluksella

- RIKUn palvelupisteet ympäri Suomea
 - Tukihenkilötoiminta palvelupisteeltä
 - Lähimmän palvelupisteen yhteystiedot löytyvät www.riku.fi/yhteystiedot
- RIKUn auttava puhelin 116 006
- Juristin puhelinneuvonta 0800 161 177, josta saa neuvoa ja ohjausta lainmukaisiin oikeuksiin

RIKOSPROSESSI

- Katso täältä
https://youtu.be/Yjh_gQv_5j0

RIKU

RIKOSUHRIPÄIVYSTYS

**LISÄTIETOA, NEUVOA JA
TUKEA MAKSUTTOMASTI**

riku.fi/nuoret

RIKU

RIKOSUHRIPÄIVYSTYS
BROTTSOFFERJÖREN

riku.fi

LÄHTEET

- Poijula S. 2016. Lapsi ja kriisi. Selviytymisen tukeminen. Kirjapaja: Helsinki
- Lastensuojelu.info, Lastensuojelun keskusliitto <https://www.lastensuojelu.info/> katsottu 16.1.2017
- Lastensuojelunkäsikirja, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos <https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja> katsottu 29.12.2016
- Naistenlinja <https://www.naistenlinja.fi/>
- Näsi M. 2016. Nuorten rikoskäyttäytyminen ja uhrikokemukset 2016. Katsauksia 18/2016. Helsingin yliopisto Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti www.helsinki.fi/krimo
- Rikksentorjuntaneuvosto, Väkivallan muotoja, <http://www.vakivallanvahentaminen.fi/fi/index.html> päivitetty 1.10.2016
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos www.thl.fi